

NOVICE

kmetijskih, rokodelnih in narodskih reči.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj IX.

V sredo 26. sušca (ranoživna) 1851.

List 13.

V zadévah ribštva.

Čeravno je bil ukaz, da stara postava za ribske pravice še zmiraj veljá, dokler nova ne pride, že davnej razglašen, in so tudi „Novice“ v 38. listu l. l. vnovič svarile pred prestopam obstoječe postave, ker s silo in z nepoštovanjem postav se ne da in se ne sme nikodar nič opraviť, se vunder prelomuje ta postava tu in tam, in marsikteri je zavoljo tega že kazni zapadel. — Da tedaj vsak to postavo zastran ribštva natanjko pozná, jo razglasimo od besede do besede, kakor jo je vis. c. k. Krajnsko kronovinsko poglavarstvo 29. oktobra 1850 pod številko 14273 razglasilo, rekoč:

„Vposled neke pritožbe je visoka c. k. ministerstvo „notrajnih oprav 24. t. m. pod številko 22748 naukazalo „dostojno za to skerbéti, da se obstoječe ribške „pravice sploh po celj deželi noter do nove poravnave, ki se ravno pripravlja, v veljavnosti obderžé, in vsak napadek téh pravic s postavnimi pripomočki zabrani.“

Gospodarske skušnje.

(Vino na svinc poskušati.) Nar ložeje in nar hitreje se zvé; ali je vino s svinčam mešano in takó ostrupeno, če se v vino kroglica iz cinka (ein Zinkkügelchen) dene. Je vino svinčenato, se kroglica precej s tanjko kožico pokrije. —

(Ogljeva štupa.) Kdor se z mrtvimi trupli ali z mrtvino pečá, (postavim razudniki, mesarji, pokopači in drugi), ali kdor mora kakošno gnjusno ali gabljivo disečo reč v roke vzeti, naj si potem roke s suhim ogljevim prahom dva- ali trikrat dobro odergne in potlej z mjlénico (žajfnico) omije.

(Zoper živinske uši.) Uši zlo zlo zanemarjeno živino moré. To gerdavš mora gospodar sam otrebiti dati, ker sama od sebe kaj nerada gorko polt zapustí. „Novice“ so že marsikako poterjeno sredstvo zoper to merčés naznanile; naj naznanijo tudi mojo skušnjo: Če tvojo živino uši razdelavajo, ji postríži dolgo in gosto dlako, kjer so se vgnjezdile; *) razbeli v ponvi lanéniga olja (tudi kaj maliga mastí prideni; pelji živinče na toplo solnce, pomoči šét (kertačo) v vroče olje in ušivo živino namaži. Zdaj naj še nekoliko časa živinče na toplim ostane, de se polt dobro mašobe navzame. Tako spravljanje uši se mi od družih še skor naj bolje obnaša. Poskusíte!

— a —

Slovesnost v risarski šoli obertnijske družbe v Ljubljani.

Kakor že več lét zaporedama, je bila tudi létaš daritev daril najpričnišim učencam te nedeljske šole.

*) Če sopa po celim životu, da se dlaka povsod postríči ne more? Takrat, se vé, je družih zdravil potreba. Vred.

Predsednik obertnijske družbe g. Fid. Terpinc je v pričo odbornikov te družbe in nekterih udov zbrane učence prijazno v slovenskim in nemškem jeziku nagovoril in jih živo opomnil, kako potrebna je dandanašnji risarska vednost vsakimu rokodelcu, od kteriga se sedaj vse lepši izdelki terjajo, kakor nekđaj. Darila v svetlih tolarjih so prejeli:

Zavolj izverstne ročnosti v tehniškem risanju Vadlar Edvard, zidarski podmojster iz Ljubljane 2 tolarja, — Veslaj Jožef, tesarski učenec iz Ljubljane 1 tolar, — Dolničar Balant, zidarski učenec iz Šiške 1 tolar, — Skarive Franc, zidarski učenec iz Šiške 1 tolar.

Za temi so bili očitno pohvaljeni:

Hlebš Jernej, zidarski učenec iz Ljubljane, — Sremč Jernej, zidarski učenec iz Hrušice, — Kavka Adalbert, mizarski podm. iz Velike Lipe na Českem, — Večaj Janez, mizarski podm. iz Oblok.

Zavolj izverstne ročnosti v prostim risanju: Sokol Jožef, kolarski podm. iz Tropovic na Českem 2 tolarja, — Večaj Janez, mizarski podm. iz Oblok 1 tol., — Kavka Adalbert, mizarski podm. iz Velike Lipe na Českem 1 tol., — Vollheim Jožef, ključarski učenec iz Kelna na Rajni 1 tolar.

Za temi so bili očitno pohvaljeni:

Hansel Vincenci, mizarski podm. iz Česke Ajhe, — Podkrajšek Franc, pasarski podm. iz Ljubljane, — Spitzmüller Fridrik, rokovičarski podm. iz Dunaja, — Jazbec Anton, kleparski podm. iz Noviga mesta, — Golli Janez, tesarski učenec iz Ljubljane.

Potem sta bila Vincenci Hansel in France Podkrajšek, kterih risarski izdelki izdelke vsih družih učencov prekosé, še posebno pohvaljena, in povedano jima je bilo, de zato nista daril dobila, ker je Hansel že z izverstno risarsko vednostjo v to šolo stopil — Podkrajšek pa je že 2 léti zaporedama darili dobil. V ti učilnici, ktere namen je posebno mlade rokodelce v risanju omikati, se more na to gledati, de tudi mlajši učenci, ki so se v ti šoli začeli risanja učiti, in se posebno pridno obnašajo, zamorejo darila sprejeti, kar bi pa scer ne moglo biti; če bi se vedno le že izučenim in večkrat podarjenim darila dajale. Namest daril bojo prihodnjič taki učenci častne spričala dobivali; tako ju bosta dobila létaš Hansel in Podkrajšek. Zraven teh dveh sta bila tudi Sokol in Knoka še posebno pohvaljena, ktera sta brez vse risarske vednosti v to učilnico prišla, zdaj pa že tako lepo risata, de je bilo veselje nju izdelke viditi.

Po dokončani daritvi je gosp. predsednik s posebno pohvalo spomnil neutrudljiviga prizadevanja učenike te šole gosp. Joahima Oblaka, kteri učence različne risarske vednosti ali tudi celo brez vse vednosti tako pridno in izurjeno podučuje, de se v ti šoli vsako léto veliko rekodelcev dobro risati nauči. Spomnil je gosp. pred-